

Brexit: Folket bør få lov til å skifte mening. Men blir det demokrati av sånt?

Ingen skam å snu

Brexit trenger ikke bety Brexit, skriver Nick Clegg, tidligere leder av de britiske Liberaldemokratene. Brexit kan bli Storbritannias store mulighet til å tvinge frem endringer i et tungrodd EU samtidig som landet forblir, denne gang i en ny, forbedret overnasjonal union.

Liberalerne er alltid de mest optimistiske blant oss.

Målet med denne kompakte, 150-sider lange pamfletten, er ganske enkelt å reversere Brexit. Brexit har vært en katastrofe for Storbritannia, mener Clegg: Økonomien stagnerer, pundet faller, finanssektoren flytter fra London til Frankfurt, British Airways vet ikke om de får lande ved europeiske flyplasser, antiterrorssamarbeidet virker truet, og freden mellom Irland og Nord-Irland fremstår som skjør. Noe av dette er nok overdrivelser, men Brexit ble i stor grad solgt inn til det britiske folk på gale premisser. Ingen av løftene om

gevinster virker realiserbare. som de berømmelige 240 millioner pund i uken National Health Service

visstnok skal få tilført etter utmeldingen, som nå virker som et lite troverdig løfte.

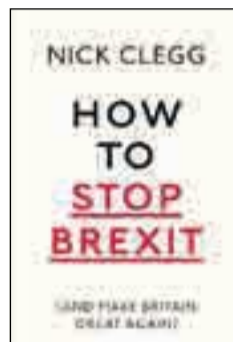
Men det er ikke for sent å snu, mener Clegg, som også var visestatsminister i David Camerons regjering mellom 2010 og 2015. Brexit-tilhengerne vant med såpass knapp margin at Leave-forkjemperne ikke har et reelt folkelig mandat bak seg: Med 51,7 prosent av stemmene fikk Brexit-forkjemperne et *alminnelig* flertall (mer enn halvparten av stemmene) der mange mener et *kvalifisert* flertall (for eksempel to tredjedeler av stemmene) burde vært påkrevd.

Siden folkeavstemningen har de politiske vindene

SAKPROSA

Nick Clegg
How to Stop Brexit (And Make Britain Great Again)

The Bodley Head 2017, 160 sider

uansett snudd. Avstemningen var en generasjonskamp, og unge mennesker vil stemme mot Brexit gitt en ny sjanse. Brexit var ikke en folkebevegelse, men resultatet av en aggressiv propagandakampanje ført av ulike eliter, med en allianse mellom ymse milliardærer, mediemoguler og opportunistiske høyrepulister bak seg.

Det er jo noen åpenbare innvendinger mot en ny folkeavstemning. Cleggs standpunkt fremstår på

sett og vis som et vikarierende argument – den dårlige taperens siste kort. Hvis Remain-siden hadde vunnet, ville jo Clegg og hans likesinnede aldri ivret for en ny folkeavstemning for å *bekreft*e motstanden mot Brexit. Er det ikke noe grunnleggende udemokratisk ved slike forslag?

Men Storbritannia bør kanskje gis anledning til å skifte mening. Etter hvert som det begynner å demre for britene at Brexit ble solgt inn på feil premisser – med færre arbeidsplasser og tilnærmet like høy innvandring som sannsynlige utfall – er det ingen skam å snu. Demokratiet er ikke statisk, men en

ET ANNET EU: Nick Clegg ser for seg et Storbritannia med en mer perifer tilknytning til EU.

FOTO: JUSTIN TALLIS, AFP/SCANPIX

prosess. Man kan like gjerne hevde at det er udemokratisk at fremtidige generasjoner briter i så stor grad underkastes en vilkårlig avgjørelse fattet av 37 prosent av landets voksne befolkning midt på sommeren 2016 – det politiske teoretikere gjerne kaller *fortidens kalde, døde hånd*. Og det er en avgjørelse som sannsynligvis ikke ville fått støtte i dag: En meningsmåling fra desember i fjor viser at 51 prosent støtter fortsatt EU-medlemskap mens bare 41 prosent ønsker en utmelding.

Middelet for å nå målet om en ny avstemning er partiaktivisme: Unge briter bør melde seg inn i Det konservative parti eller Labour for å tvinge Corbyn og May til å endre kurs. Spesielt Labour vil kunne spille en viktig rolle i dette. Clegg er uvanlig raus overfor Corbyn – han mener Storbritannias skjebne nå ligger i nettopp Corbyns hender. På samme måte som Clegg lyktes i å mobilisere unge mennesker for noen år

siden – Liberaldemokratene fikk 24 prosent av stemmene i 2010-valget, også kalt *Cleggmania* – har Corbyn lyktes med å mobilisere millioner av unge mennesker. Men Corbyn har ikke brukt posisjonen sin til å forkaste Brexit. Under 2017-valget forholdt Corbyn seg like taus om Brexit-spørsmålet som en trappistmunk, skriver Clegg.

Clegg anerkjenner likevel at det er noe grunnleggende galt med EU. Europaskepsisen til Farage og andre bygger på legitime bekymringer. Cleggs drømmescenario er at Storbritannia avholder en ny folkeavstemning, forblir i EU og at EU gjennomgår omfattende reformer.

Formålet med disse reformene er å opprette ulike medlemskapskategorier – Clegg ser for seg et Storbritannia med en løsere tilknytning og en lavere form for medlemskap i unionen – og å stanse den frie flyten av EU-borgere på tvers av unionens indre grenser. For den gode liberaler og

selverklært «eurofile» Clegg sitter nok dette langt inne. Som pragmatisk sentrist anerkjenner han likevel både venstresidens frykt for sosial dumping og høyresidens frykt for utlendinger.

Det er imidlertid noe uklart ved reformforslaget. EU er jo allerede delt inn i flere ulike lag: Den indre sirkelen bestående av eurolandene, den neste sirkelen med EU-landene utenfor pengeunionen og Schengen-avtalen (deriblant Storbritannia), og den tredje sirkelen med EØS-landene (blant andre Norge og Sveits), mulige nye medlemmer (Serbia og Montenegro) og land med «tette bånd» til unionen (som Tyrkia).

Clegg vil likevel gå lenger enn dagens lagdeling. Han ser for seg et Storbritannia med en mer perifer tilknytning til EU – et land som både er innenfor og utenfor på én og samme tid, i en medlemsklasse med adgang til kraftige innskrenkelser av EU-borgeres bevegelsesfrihet. Brexit ble et faktum fordi østeuropeiske arbeidere stjal britiske jobber, har den franske presidenten Emmanuel Macron sagt, og dette er en diagnose Clegg langt på vei sier seg enig i. Følgelig må et fremtidig britisk EU-medlemskap begrense migrasjon, hovedsakelig fra Øst-Europa. Det virker likevel urealistisk at Brussel vil gå med på noe slikt.

For venstresiden slår dette spørsmålet som kjent begge veier. Man vil ikke spille opp til høyresidens fremmedfrykt. Samtidig kan fri flyt av arbeidskraft forverre arbeidsforhold og presse lønninger nedover. For avsenderlandene er fri flyt heller ikke uproblematisk. Østeuropeiske land mangler nå kvalifisert arbeidskraft fordi polske murere pusser opp bygårder på Frogner og i Kensington heller enn i Wrocław og Warszawa. Når arbeidere sender lønningene sine hjem, virker dette også inflasjonsdrivende – økonomisk utvikling er et resultat av kapital, ikke kontanter.

Brexit viste at fremtiden er radikalt åpen, at alt kan skje. I disse tider er ikke dette nødvendigvis en lystig tanke. Samtidig er fremtidens uavklarhet nettopp det som gjør at «Brexit ikke trenger å bety Brexit i det hele tatt», som Clegg skriver. Demokratier bør få lov til å skifte mening. Med så mye uforutsigbart i horisonten, bør vi kanskje ta vare på det bestående, nettopp for å kunne bevege oss fremover i terrenget. Vi bør lære oss, som keiser Augustus sa, å skynde oss langsomt.

Victor Lund Shamm
bokmagasinet@klassekampen.no

Skrivekunst akademiet

Årsstudium i skapande skriving 2018/2019

SØKNADSFRIST
1. APRIL

Meir informasjon: www.skrivekunst.no